ก.ก.ร. ๓|๘๘

หมวดจดหมายเหตุ กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓

หมู่ จ.ศ. ๑๑๘๘ (พ.ศ.๒๓๖๙)

ชื่อ หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีการ
ค้าสยามกับกรุงอังกฤษ จ.ศ. ๑๑๘๘ (พ.ศ.๒๓๖๙)

หอสมุดแห่งชาติ NATIONAL LIBRARY

เลขที่ ๖ มัดที่ ๔ ตู้ ๑๑๑ ชั้น

ประวัติ ได้มาจากกระทรวงมหาดไทย

ไมโครฟิล์ม

ภาพนิ่ง

ถ่ายถอด ๒๖ ก.ย. ๒๕๒๗

บรรณานุกรม ๑๖|๙|๒๕๒๙

อนุรักษ์

๘๘

บรรณานุกรม

"หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีกรุงสยามกับกรุงอังกฤษ จ.ศ. ๑๑๘๘ (พ.ศ. ๒๓๖๙)." หอสมุดแห่งชาติ. หนังสือสมุดไทยดำ. อักษรไทย. ภาษาไทย. เส้นดินสอ. จ.ศ. ๑๑๘๘ (พ.ศ. ๒๓๖๙). เลขที่ ๖. ๕๖ หน้า

[illegible] ๑ ฉบับ ไว้ณ ๖ [illegible]

๏ จะไดจำเรีญทางพระราชไมตรีพระ [illegible] พระมหานครศรีอยุทธยา

[illegible] พระเจ้าของพวกอังกฤษ [illegible] โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ให้ท่าน [illegible] ทนบดีผู้ใหญ่ณกรุงพระมหานครศรีอยุทธยา พร้อม [illegible]

สัญญา [illegible] ตองกฤษ กับกรุงองกฤษ [illegible]

ฝ่ายหนึ่งผู้ครองเมืองอินเดียของอังกฤษซึ่งอยู่ในบังคับปริงอนซลิ แผ่นดินอังกฤษกับไปรดอรีปีก
ปีลอดอำหิศเจ้าเมืองบังกล่า แลขุนนางผู้ใหญ่ฝ่ายกรุงอังกฤษพร้อมกันแต่ง
ให้กะปิตันหันตรีบารนี เป็นทูตแทนตัวมาทำหนังสือสัญญาด้วยท่านอัคมหาเสนาบดี
ผู้ใหญ่ฝ่ายกรุงพระมหานครศรีอยุธยา ให้ไทยกับอังกฤษได้เป็นมหามิตรไมตรีไว้ความสนิทนัก

รักษาไมตรีด้วยกันทำใจอันซื่อตรงสุจริตต่อกันทั้งสองฝ่าย ให้อังกฤษทำหนังสือสัญญารวม
ยกันเปนสองฉบับ ให้ไว้แก่กรุงไทยฉบับหนึ่ง ให้หัวเมืองใหญ่น้อยซึ่งขึ้นแก่กรุงไทยรู้จงทั่ว
ให้ไว้แก่เมืองบังกล่าฉบับหนึ่ง ให้หัวเมืองใหญ่น้อยซึ่งขึ้นแก่กรุงอังกฤษรู้จงทั่ว
ชิตาญหลวง ตราท่านอัคมหาเสนาบดีผู้ใหญ่ฝ่ายกรุงพระมหานครศรีอยุธยาลง

ในหนังสือสัญาทังสองฉบับเปนสำคัญ ปีตราไรดอฟไฟรปันลอดจำหัดสิดเจ้าเมือง

มังกลา ตราขุนนางผู้ใหญ่ผ่ายกรุงอังกฤษลงในหนังสือสัญาทังสองฉบับเปนสำคัญ ฯะ

๑ ข้อ ๑ ว่าอังกฤษกับไทเปนไม้ตรีรักษใคร่โดยความสัจสุจริตซื่อตรงต่อกัน ไทมิได้คิด

ร้ายที่จะไปเบียดเบียนทำสิ่งใดต่ออังกฤษ ๆ มิได้คิดร้ายที่จะเบียดเบียนทำสิ่งใดต่อไท ฯะ

แต่บ้านตาบ้านเมืองซึ่งขึ้นแก่อังกฤษทั้งสิ้น ไทมิไปเบียดเบียนชิงเอาบ้านเมืองเขตรแดนของอังกฤษ

แต่บ้านตาบ้านเมืองซึ่งขึ้นแก่ไททั้งสิ้น อังกฤษมิได้ไปเบียดเบียนรบกวนชิงเอาบ้านเมืองเขตร

แดนของไท ๆ จะจัดแจงเขตรแดนไทตามหย่างทำเนียมประเทศใดตามแต่ใจไท ฯะ ๛

๑ ข้อ ๒ ถ้าบ้านเมืองใดซึ่งขึ้นแก่อังกฤษ จะทำสิ่งใดให้เหลือเกินต่อเมืองไท ๆ ไม่ไปทำอัน

ตรายแก่บ้านเมืองจะบอกแก่อังกฤษก่อน อังกฤษจะว่ากล่าวให้โดยสัจจา ถ้าผิดอังกฤษ

จะรักไทษให้ตามความผิด ถ้าชาวเมืองใดซึ่งขึ้นแก่ไทจะทำสิ่งใดให้เหลือเกินต่อ

อังกฤษ ๆ ไม่ทำอันตรายแก่ชาวเมืองจะบอกกล่าวแก่เมืองไทก่อน ไทจะว่ากล่าวให้

ได้ความจริง ๆ ถ้าผิดไทจะทำไทษให้ตามความผิด ถ้าชาวเมืองไทซึ่งอยู่ใกล้เมืองอังกฤษ

จะยกกองทัพเรือไป ถ้าเจ้าเมืองอังกฤษถามว่าจะไปไหน เจ้าเมืองไทจะต้องบอกแก่เจ้า

เมืองอังกฤษ ถ้าชาวเมืองอังกฤษซึ่งอยู่ใกล้เมืองไทจะยกกองทัพเรือไป ถ้าเจ้าเมืองไท

ถามว่า จะไปไหน เจ้าเมืองอังกฤษจะต้องบอกแก่เจ้าเมืองไท ฯะ ๑

๑ ขอ ๓ ถ้าชาวเมืองของไท อังกฤษ ๆ ฝ่ายทิศตวันขึ้น ตก ๆ ทิศลมว่าว สำเภา ๆ ที่อยู่ใกล้ต่อแดนกัน

กับอังกฤษสงไสยด้วยเขตรแดนยังไม่รู้แน่ ก็ให้เจ้าเมืองฝ่ายทั้งอังกฤษมีหนังสือแต่งคน

แลพนักงานมาถึงเจ้าเมืองฝ่ายไทที่อยู่ใกล้กัน เจ้าเมืองฝ่ายไทจะแต่งกรมการแล
พนักงานพร้อมด้วยคนเจ้าเมืองฝ่ายอังกฤษ ไปกำหนดชี้ที่แดนต่อกันให้รู้เปนแน่ทั้งสอง
โดยทางไมตรี ถ้าเจ้าเมืองฝ่ายไทสงไสยด้วยเขตรแดนยังไม่รู้แน่ ก็ให้เจ้าเมืองฝ่าย
ไทมีหนังสือแต่งคนแลพนักงานมาถึงเจ้าเมืองฝ่ายอังกฤษที่อยู่ใกล้กัน เจ้าเมืองฝ่าย

อังกฤษจะแต่งกรมการแลพนักงานพร้อมด้วยคนเจ้าเมืองฝ่ายไท ไปกำหนดชี้ที่แดนต่อกัน
ให้รู้เปนแน่ทั้งสองข้างโดยทางไมตรี ฯะ ข้อ ๔ ถ้าคนของไทหนีไปอยู่ในแดนอังกฤษ
ไม่ล่วงเกินให้ไทไปจับกุมคนในแดนอังกฤษ ไทจะไปว่ากล่าวขอแต่โดยดี อังกฤษจะปล่อย
ให้ก็ได้ไม่ปล่อยให้ก็ได้ ถ้าคนของอังกฤษหนีไปอยู่ในแดนไท อังกฤษไม่ล่วงเกินให้ไปจับ

ไปไปแต่ปะ อังกฤษจะไปมาค้าขายแต่ไดปลี ไทจะยอมให้ก็ได้ไม่ยอมให้ก็ได้ ๚ะ

๏ ข้อ ๕ อังกฤษกับไทได้ทำหนังสือสัญาเปนไมตรีสุจริตต่อกันแล้ว ถ้าลูกค้าฝ่ายข้างอัง
กฤษไปมาค้าขายณเมืองไทที่เมืองปีนังที่มะละกาสิงคปูรเชื่อสัตย์ไปจะไปมาค้าขายได้ ไทจะทำนุกบำ
รุงให้ซื้อขายไปโดยสดวก ถ้าลูกค้าฝ่ายข้างไทไปมาค้าขายณะเมืองอังกฤษได้ ข้อค้า
ให้สืบท่าไปจะไปมาค้าขายได้ อังกฤษจะทำนุกบำรุงให้ซื้อขายไปโดยสดวก ไทจะไป
เมืองอังกฤษ ฯ จะไปเมืองไทให้ทำตามหนังสือสัญาที่ไปบ้านเมืองทั้งสองฝ่าย ถ้า
ไปค้าขายทำไม่ชอบไม่เปนเหตุทาง ไท อังกฤษ ก็ ปลกหนังสือทำไม่ชอบให้ พวกไทกลับไปเมือง
อังกฤษต้องทำตามกฎหมายหนังสือไม่ชอบเมืองอังกฤษทุกสิ่ง พวกอังกฤษไปเมือง

[illegible]ะเรียงทำตามกฎหมายหย่างทำในบ้านเมืองไทยทุกสิ่ง ฯะ ข้อ ๖ ถ้าลูกค้าเข้าไปในเมือง

ไทก็ดีเมืองอังกฤษก็ดี จะไปซื้อขายณะเมืองมังกลาแลหัวเมืองขึ้นแก่อังกฤษ จะไปซื้อ

ขายณะกรุงไทแลหัวเมืองขึ้นแก่กรุงไท ให้ลูกค้าไว้ใจทำในบ้านในการค้าขายให้ตามหย่าง

ธรรมเนียมทำในบ้านเมืองทั้งสองฝ่าย ให้ลูกค้าไพร่บ้านพลเมืองได้ซื้อขายเองในเมือง

หนึ่ง ถ้าลูกค้า ไท อังกฤษ จะมีคะดีข้อความสิ่งใด ๆ ก็ดี ให้ฟ้องร้องต่อขุนนางเจ้าเมืองกรม

การฝ่าย ไท อังกฤษ ขุนนางเจ้าเมืองกรมการจะชำระตัดสินให้ตามกฎหมายหย่างทำในบ้าน

เมืองทั้งสองฝ่าย ถ้าลูกค้า ไท อังกฤษ ก็ดีซื้อขายไม่สืบสวนว่าคน ดี ชั่ว ซื้อขายปะคนชั่ว[illegible]

[illegible]หลบหนีไป แลเจ้าเมืองกรมการจะสืบสวนเอาตัวมาชำระให้โดยสุจริต ๗

สิ่งของ ให้ไปหักได้ ถ้าไม่มีสิ่งของ ให้ แลหนี้ได้ตัวผู้หนี้เพราะลูกค้าทำผิดเอง ฯะ

๑/ ข้อ ๗ ถ้าลูกค้าฝ่ายไท อังกฤษ กี่ลำ จะไปซื้อขายณะเมืองอังกฤษและเมืองไทจะขอตั้งห้าง

ตึกเรือนจะขออาไสยแลให้ที่โรงเรือนไว้สินค้า ถ้าขุนนางไท อังกฤษ แลเจ้าเมืองกรมการไม่ยอม

ให้อยู่ก็อยู่ไม่ได้ ถ้ายอมให้อยู่สั่งให้ลูกค้าซึ่งอยู่ตามสัญญาว่ากล่าวกัน แลให้ขุนนางไท อังกฤษ

แลเจ้าเมืองกรมการช่วยดูแลเอาใจใส่ อย่าให้ไพร่บ้านพลเมืองทำข่มเหงแก่ลูกค้า ให้ทาน

ลูกค้าข่มเหงแก่ไพร่บ้านพลเมือง ถ้าลูกค้าอังกฤษพวกอังกฤษ ลูกค้าไทพวกไท

ที่ไม่ได้ป่ว[illegible] จะขนเอาสิ่งของลงเรือสำเภาสลุปกำปั่นไปจากกรุงไปบ้านเมืองใดใด ก็ให้ได้

กลับไปไปโดยสดวก ฯะ ข้อ ๘ ถ้าลูกค้าจะไปค้าขายบ้านใดเมืองใดฝ่ายไท อังกฤษ กี่ลำ

ถ้าสลุปกำปั่นเรือแลสำเภาของ ไท อังกฤษ ก็ดีจะไปพอนตรายอย่างใดหนึ่ง ขุนนางไทแลขุนนางอังกฤษ
ช่วยทำนุบำรุงกว่าจะเสร็จ ถ้าสลุปกำปั่นเรือสำเภาของ ไท อังกฤษ ก็ดีแตกลงที่บ้านใดเมือง
ใดไทอังกฤษเก็บได้สิ่งของในสลุปกำปั่นเรือสำเภาที่แตกมากน้อยเท่าใดให้ขุนนาง ไท อังกฤษ ได้จะ
ไล่เลียงเอาสิ่งของส่งให้แก่เจ้าของ ถ้าเจ้าของตายก็ให้คืนให้แก่พวกพ้อง ให้เจ้าของแล
พวกพ้องแทนคุณผู้เก็บได้ตามสมควร ถ้าพวก ไท อังกฤษ ไปเมือง อังกฤษ ไทย ตาย สิ่งของ
พวก ไท อังกฤษ ไม่อยู่ที่เมืองนั้นอยู่เมืองอื่นมาทนหน้าได้จะแต่งคนถือหนังสือมารับเอาสิ่งของ ก็
ให้ส่งสิ่งของให้แก่ผู้ถือหนังสือให้สิ้น ฯะ ข้อ ๙ ลูกค้าข้างอังกฤษจะใคร่มาค้าขาย
ณะเมืองของไท ที่ยังไม่เคยไปมาค้าขาย ให้ลูกค้าไปหาพญาผู้ครองเมืองก่อน